

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**77-ї НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ПРОФЕСОРІВ,
ВИКЛАДАЧІВ, НАУКОВИХ ПРАЦІВНИКІВ,
АСПІРАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ**

16 травня – 22 травня 2025 р.

СУЧАСНА БІБЛІОТЕКА ЯК БАГАТОФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ПРОСТІР: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

У ХХІ столітті бібліотеки стикаються з серйозними трансформаціями, пов'язаними з цифровізацією, зміною способів споживання інформації, зменшенням читацької активності та зміною ролі фізичного простору в міському середовищі. Традиційна функція зберігання та видачі книг уже не відповідає очікуванням сучасної аудиторії. Натомість, зростає потреба у бібліотеках як відкритих громадських просторах — місцях для навчання, комунікації, відпочинку, творчості та взаємодії. Переосмислення бібліотек як багатофункціональних центрів знань, культури та соціального життя є ключовим для їх збереження та популяризації.

Декілька років тому відомий англійський письменник Ніл Гейман у своїй статті задався питанням, чому наше майбутнє залежить від бібліотек та читання. Цю статтю опублікували провідні вітчизняні книгозбірні та провели низку заходів, де обговорили роль бібліотек в сучасних умовах розвитку суспільства [1]. Роль бібліотек зростає не лише тому, що вони якісно змінюють напрями своєї діяльності, а й тому, що стають комунікативними центрами та багатофункціональними публічними просторами у громаді, поєднуючи цілу низку різних культурних функцій: простір для навчання, простір для натхнення, простір для зустрічей, простір для творчості. Загальна мета таких просторів — це підтримка ключових цілей публічної бібліотеки: досвід, участь, розширення можливостей та інновації. Така модель «чотирьох просторів» може використовуватись бібліотеками по-різному: як інструмент для модернізації наявної бібліотеки або для створення нових [2].

Науковицею Тетяною Румілець було запропоновано та визначено термін «медіатека». У своєму дослідженні авторка відмічає, що варто зазначити, що медіатеки поступово перетворюються на навігатори в безмежному потоці інформації, що вирізняє їх серед інших публічних комунікаційних структур. Тобто медіацентри не лише сприяють переходу суспільства до інформаційної епохи, але й зміцнюють його демократичні й гуманістичні засади, стаючи важливим чинником забезпечення сталого розвитку [2].

На зараз бібліотечні простори в Україні перебувають на роздоріжжі, і перед дизайнерами й архітекторами стоїть завдання створювати середовища, які відповідатимуть змінним потребам користувачів. У

сучасному світі бібліотеки більше не є статичними спорудами з фіксованими функціями – це гнучкі простори, які можуть трансформуватися відповідно до різноманітних і динамічних потреб відвідувачів [3]. Прикладом такого сучасного рішення є «Бібліотека тисячоліття Норфолка та Норвіча». Бібліотека є однією з найпопулярніших публічних бібліотек у Великій Британії, де розташовані Центр спадщини Норфолка, Центр бізнесу та інтелектуальної власності Норфолка, Американська бібліотека та Бібліотека раннього розвитку. Відвідувачі можуть користуватись десятками тисяч книг, музичних сетів та DVD-дисків, безкоштовним доступом до комп'ютера, друком, копіюванням та програмою заходів, подій та груп для всіх вікових груп протягом року.

Рис. 1. Norfolk and Norwich Millennium Library [4].

Отже, трансформація бібліотек в Україні на сьогодні стикається з різними викликами: фінансовими, організаційними, технічними, а також психологічним бар'єром сприйняття змін. Подолання цих перешкод потребує комплексного підходу: стратегічного планування, оновлення інфраструктури, розвитку професійного середовища й активного діалогу з громадою. У перспективі бібліотеки повинні стати осередками громадянської активності, співтворчості, освіти й соціальної взаємодії, відіграючи важливу роль у збереженні й формуванні культурного коду сучасного суспільства.

Література:

1. Мамишева А. Удосконалення організації сучасної бібліотеки як ресурс розвитку культурного простору громади [Електронний ресурс] / А. Мамишева. — 2023. — Режим доступу: <https://dspace.pdau.edu.ua/items/b31ffe8c-ccd8-4c29-83ab-632d7a600542> (дата звернення: 08.05.2025).
2. Rumilets T. Media Library as a Progressive Multifunctional Space [Електронний ресурс] // Українська бібліотечна асоціація. — Режим доступу: <https://surli.cc/vqbrph> (дата звернення: 08.05.2025).
3. Meena J. Library Spaces and Architecture: Designing for the Future / Meena J. — 2023. (дата звернення: 08.05.2025).
4. Norfolk and Norwich Millennium Library. — Режим доступу: <https://surli.li/ehorde> (дата звернення: 09.05.2025).